

DIŞ MEKAN ÖĞRENİM TAVSİYESİ

Çocuklar sürekli hareket etme ihtiyacı içerisindeyler ve onların sağlıklı gelişimleri için oyun oynamaya ihtiyaçları vardır . Doğal öğrenme ortamlarında koşma, atlama, tırmanma ve su, toprak ve kumla oynama gibi etkinlikler çocuğun yeteneklerinin farkına varmasını sağlamakta ve fiziksel gelişmelerini desteklemektedir (Francis, 1998; Marcus ve Francis, 1998). Bu nedenle çocukların yeni şeyler keşfetmelerini ve oyunlar oynamalarını sağlayan açık alanlar oldukça önemlidir. Özellikle havaların ısınmış olduğu bahar ve yaz dönemlerinde açık alanların önemi daha çok dikkat çekmektedir.

Açık alanlar çocukların hareket ve oyun ihtiyaçlarını karşılayarak aynı zamanda fiziksel, ruhsal, zihinsel ve sosyal açılardan sağlıklı gelişmelerini etkilemektedir. Bu etkiler şöyle sıralanabilir:

- * Dış mekanlar çocukların, özgürce hareket edebilmelerine, yaratıcı düşünmelerine, hayal dünyalarını zenginleştirmelerine, problem çözmelerine, sosyalleşmelerine katkı sağlamaktadır.
- * Çocuklar kentleşme sonucu yapay mekanlar ile çevrelerini keşfedememektedirler. Oysaki dış mekanlar ile çocuklar doğayla iç içe ve doğaya karşı duyarlı olmaktadır. Doğa ile çocuklar duyularını (dokunma, koklama, işitme, görme, duyma) harekete geçirebilirler.
- * Açık alanlarda, bahçelerde bulunan bitkiler ile çocuklar, bitkilerin renginin değiştiğini, tohumların oluştuğunu ve çimlenmeyi fark eder. Böylece çocuklarda merak duygusu ortaya çıkar ve bu durum çocukların sebep sonuç ilişkisi kurmalarına olanak tanır.
- * Çocuklar bitki ve hayvan isimlerini öğrenmesi ile onların keşfetme, gözlem yapma, araştırma gibi yetenekleri gelişir. Çocuklar, bitkiler ve hayvanlar ile çevreye karşı duyarlı olur, canlıları severler.
- * Dış mekan ile çocuklar kendilerini ifade edebilmeyi öğrenmektedirler. Kendilerine güven duyarak karar verme ve organizasyon becerilerini geliştirirler.
- * Dış mekan ile çocuklar birbirleriyle işbirliği içerisinde oyun oynarlar. Dış mekan, çocukların sosyal ve duygusal gelişmelerini destekler.
- * Dış mekanda oynanan oyunların çocuklar üzerinde araştırma, risk alma, psikomotor beceriler gibi alanlarda etkileri vardır.

Okul öncesi eğitim ve İlköğretim Kurumları verdiği eğitimle 03-10 yaş dönemindeki çocukların tüm gelişim alanlarını, sağlıklı çevresel koşullarla ve uzman eğitimcilerle destekleyerek, çocukların sosyalleşmesini ve doğru kişilik geliştirmelerini amaçlamaktadır. Bu nedenle okul öncesi eğitim kurumunun dış mekan ve donanımı, çocukların gelişimleri yönünden en az iç mekan kadar önemlidir. Bu bağlamda okulun çevresi, ev benzeri tasarım özelliklerinin eğitimsel tasarım unsurları ile iç içe geçtiği bir mekan olarak tanımlanmaktadır. İç tasarım- la uyumlu olarak, okulun dış tasarımının biçim, materyaller, manzara ve mekan olarak çocukları hoş karşılayan bir girişe sahip olması gerekmektedir.

Dış mekan düzenlenirken etkinlik açısından dikkat edilmesi gereken bazı hususlar aşağıda yer almaktadır.

* Dış mekanın büyüklüğü çocukların özgürce hareket edebilecekleri şekilde olmalıdır. Bazı görüşlere göre Her çocuk için en az 3 metrekare alan bulunması gerekirken bazılarına göre ise çocuk başına düşen alan en az 6.5 metrekare olmalıdır.

* Oyun alanlarının yerleştirilmesi çocukların etkinliklere katılımı dikkate alınarak düzenlenmelidir. Aktif alanlar (hareketli oyun alanı) ile pasif alanların (fen eğitimi alanı, kum havuzu, sanat ve okuma yazma alanı) birbirlerini dengeleyecek şekilde yerleştirilmesi önemlidir. Örneğin oyun alanında bulunan kaydırak, salıncak, tahterevallı, tırmanma merdiveni gibi hareketli alanlar bir arada bulunmalı; çocukların daha çok arkadaşlarıyla iletişim kurabileceği, kum havuzu, fen eğitimi alanı, sanat alanı okuma-yazma alanı gibi sessiz alanlar bir arada bulunmalıdır (Ummanel, 2017).

* Dış mekanda bulunan üstü kapalı alanlar, Türkçe dil etkinlikleri, sanat etkinlikleri gibi etkinliklerde kullanım amacına uygun olmalıdır. Öğretmen sadece sınıf içerisinde bu etkinliklere zaman ayırmamalı, kapalı alanlarda da etkinlikleri gerçekleştirmelidir (Bay, 2016).

* Oyun alanları hem bireysel etkinliklere hem de grup etkinliklerine yer verecek şekilde olmalıdır. Sanat etkinliği, oyun etkinliği, fen etkinliği, Türkçe dil etkinliği gibi hem bireysel etkinlik hem de grup etkinliği, çocukların yaparak yaşayarak öğrenmelerine fırsat tanıyacak şekilde planlanmalıdır.

* Çocukların suya ulaşabilir olmaları hem etkinlikler için hem de bahçede çocuklar tarafından yetiştirilen bitkilerin bakımı için çok önemlidir. Çocuk, oyunları içerisinde su ile toprağı, kumu ıslatabilmeli; ıslanan kumdaki farklılıkları gözlemleyebilmek; suda yüzen ve batan nesneleri keşfedebilmelidir (Ummanel, 2017).

Dış mekan düzenlenirken materyal açısından dikkat edilmesi gereken bazı hususlar aşağıda yer almaktadır.

* Oyun alanlarındaki oyun araçlarının bulunduğu yerler iyi düzenlenmiş olmalıdır. Çocuklar hangi alanlarda oynayabileceklerini ayırt etmeli, araç gereçler birbirleriyle iç içe geçmiş/karışık şekilde olmamalıdır. Sınıflardaki öğrenme merkezleri gibi oyun alanları da sınırları belli olacak şekilde planlanmalıdır. Örneğin, oyun alanındaki kaydırak diğer alanların sınırları içerisine girmemelidir (Gül, 2012).

* Materyal çeşitliliği çocuk sayısına uygun olmalı; çocukların bireysel etkinlikler yapmalarına, birbirleriyle iletişim kurmalarına, paylaşım ve işbirliğinde bulunmalarına elverişli olmalıdır.

* Materyaller çocukların tüm gelişim alanlarını destekleyecek nitelikte olmalıdır. Fiziksel açıdan, çocukların kaba motor-ince motor gibi fiziksel becerilerini; sosyal-duygusal açıdan, sosyalleşmelerini, arkadaşlarıyla işbirlikçi oyunlar oynamalarını, iletişim becerilerini; bilişsel açıdan ise, problem çözme becerilerini, farklı açılardan düşünme becerilerini, keşfetme becerilerini desteklemelidir (Ummanel, 2017).

* Materyaller çocukların dikkatini çekecek nitelikte olmalıdır. Çocukların hayal dünyalarını harekete geçiren, yaratıcı düşünme becerilerini geliştiren, canlı renklerden oluşan materyallerden oluşmalıdır. Materyaller doğal yaşam (taş, dal, yaprak, odun vb.) ve günlük yaşamdaki çocuğun karşılaşabileceği materyallerden (elek, tırmık, kürek, kova vb.) oluşmalıdır.

Dış mekan düzenlenirken uyarılama açısından dikkat edilmesi gereken bazı hususlar aşağıda yer almaktadır.

* Dış mekan farklı yaş grupları için uygun olmalıdır. 0-3 yaşları arasındaki çocuklar denemeye isteklidirler. Dış mekan çocuklara güvenli bölge sağlamalıdır. Çocukların gelişimlerine, fiziksel özelliklerine uygun çevre oluşturacak şekilde uyarlanmalıdır. 3-5, 5-7, 7-11 yaşları arasındaki

çocuklarda ise etkinlik seviyeleri, motor becerilerdeki incelik, düşünme süreçleri vb. şeklinde dış mekandan yararlanmalıdır (Gül, 2012). Dış mekandaki materyaller çocukların kendi yaş gruplarına uygun materyalleri seçecek şekilde uyarlanmalıdır.

* Dış mekan özel yetersizliği olan çocuklar için de uygun olmalıdır. Özel gereksinimli çocukların aynı sınıf ortamında ve dış mekanda akranlarıyla birlikte eğitim alabilmeli, etkinliklere katılabilmeli, materyallerde uyarlama yapılabilmelidir. Özellikle okul binalarına girişte fiziksel yetersizliği olan öğrenciler için rampalarla desteklenmeli, rampaların yan kısmına mutlaka korkuluk yapılmalıdır. Okul ve sınıf kapıları tekerlekli sandalyelerin geçebileceği genişliğe uygun olmalıdır (Kaymaz, 2015).

Dış mekan düzenlenirken çeşitlilik açısından dikkat edilmesi gereken bazı hususlar aşağıda yer almaktadır.

* Dış mekan arazisi çocukların hareket ihtiyacına uygun olmalıdır. Çocuklar düz araziden çok engebeli arazide vakit geçirmekten keyif alırlar. Dolayısıyla engebeli araziler (tepeler, çukurlar vb.) Çocukların özgün hareket edebilecekleri şekilde tasarlanmalıdır (Ömeroğlu, 2005; Gül, 2012).

* Dış mekan farklı zemin alanlarına sahip olmalıdır. Zemin doğal (toprak, çim, çakıl) ve yapay yüzeylerden (beton ve kauçuk) oluşmalı, zeminin çalılar ve ağaçların olduğu doğal bir düzenlemesi olmalıdır. Bu şekilde farklı zemin özelliklerini tanımalıdır (Güleş ve Erişen, 2013).

* Dış mekan çocukların bitki yaşam döngüsünü gözlemleyebilmeleri için uygun olmalıdır. Bu alanla çocukların bitkileri tanımalarını, sevmelerini, çevreyi korumaya yönelik bilinçli bakış açısı geliştirmelerini sağlamalıdır (Gülay, 2011). Çocuk doğayla iç içe olmalı, kendi yetiştirebileceği bitki alanları bulunmalıdır. Çocuklar bu alanda aktif olarak katılmalı, bitkilerin oluşumlarını gözlemleyebilmelidir. Çocuklar bu şekilde zevk alarak yaptığı işlerde sorumluluk bilincini ve yaşam becerilerini geliştirebilmektedir (Çelik, 2012; Bay, 2016).

* Dış mekan hayvanların doğal yaşam ortamlarını gözlemleyebilmeleri açısından uygun olmalıdır. Bu gözlem sonucunda çocuklar hayvanları tanımalı, onları koruma açısından duyarlılık kazanmalı, hayvan sevgisi ve sorumluluk duygularını da kazanmalıdır (Gülay, 2011). "Doğal" dünya ile olan bu açık bağlantıların yanı sıra, farklı ve iyi tasarlanmış bir oyun ortamı, işbirliği, sahiplenme, aidiyet, saygı ve sorumluluk konularında önemli dersler geliştirmek için bir fırsat sunmaktadır (Johnson 2000, Malone ve Tranter, 2003).

* Dış mekanda kullanılan görsel figürler çocuklar açısından dikkat çekici olmalıdır. Mekan çocuğa hoş ve sevimli bir ortam sağlamalıdır. Renk ve figürler çocuğun dikkatini çekecek şekilde tasarlanmalı ve estetik görünüm kazandırmalıdır (Benliay, Cüce ve Soydan, 2014).

<https://youtu.be/448Id-966Us>

<https://youtu.be/Py1X2JHtkfI>

https://youtu.be/kMG_ii7j2XA

<https://youtu.be/oDvcyh8ppwA>

<https://youtu.be/edYzdopOzrM>

**Antalya Barosu Mesleki ve Teknik Anadolu
Lisesi Uygulama Anasınıfı**

DIŞ MEKAN ÖĞRENME OUTDOOR LEARNING

**ORMAN VE DOĞA OKULLARI
DIŞ MEKAN ÖĞRENE
YARATICI EĞİTİM**

**AVRUPA YENİLİKÇİ TOPLUM
DERNEĞİ**

**GÜLEN AĞRAP
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENİ**

Orman ve Doğa Okullarına İhtiyaç Var mı?

Orman ve Doğa Okulu Nedir?

- Orman okulları 1950'lerden günümüze devam eden bir eğitim yaklaşımıdır. Danimarka (1968'de ilk resmi orman okulu kuruldu) ve İsveç'te başlayan bu yaklaşım önce İskandinav ülkelerine daha sonra ise Avrupa, Çin, Yeni Zelanda, Amerika ve Kanada'ya doğru yayılmıştır. Doğa Anaokulu, Dışarıda Okul gibi farklı isimlerle bilinen okulların temelinde orman yaklaşımı yatmaktadır ve uygulamalar hemen her yerde benzer şekilde sürdürülmektedir (Andrachuk, 2014)
- Çocukların odaklanmak, problem çözebilme, pes etmemek, zor durumlarda başa çıkma davranışlarını geliştirmelerine fırsat sunan bir süreçtir.
- Türkiye'de ise çalışmalar 2001 yılından beri devam etmekte.

Orman Okulunda Öğretmen

● ‘Bir çocuğa bir şey öğretmek zorundayız’
mantığını unutmalıyız!!!

● Artık Gözlemciyiz
çocuk, nerede duruyor
malzeme kullanıyor mu
hangi malzemeleri kullanıyor
yardım istiyor mu?

Sorularını cevaplayarak ihtiyaçlar doğrultusunda rehberlik ederiz.

Ayrıca, gideceğimiz bölgeyi araştırmalı tehlike yaratacak durumları, oradaki hayvan ve bitki çeşitliliğini bilmeliyiz.

Orman ve Doğa Alanının da kullanılacak Malzemeler ve Dikkat Edilecek Hususlar

Malzemeler,

- İlk yardım malzeme kiti
- Cımbız ,düdük
- Su ,peçete
- Öğrencilerin kendi özel eşyaları ve sırt çantaları(gerekli ise matları)
- Planlı etkinlikte kullanılacak malzemeler.(örnek: mobil halat oyunu için halat)

Dikkat Edilecek hususlar,

- Hava koşullarına göre doğru kıyafetler giyinmek
- Velilerden gerekli izinleri almak
- İlk gezi için iyi bir oryantasyon süreci
- İyi planlanmış serbest zaman veya amaçlı oyun süresi

Orman Etkinlik Seçimi ve Örnekleri

Amaç ,sınıfta öğrendiklerimizi doğaya taşımak değil, doğayla barışmak, doğayla bütünleşmek ve ormanı doğayı sınıfa taşımak.

- Doğada ve ormanda hedefli yürüyüş
- Ormanda gözlem metodu ve değerlendirme
- Çember Zamanı ,Kapanış çemberi
- Proje tabanlı aktivite
- Doğa Deneyleri
- Sincap ve Tilki oyunu
- Mobil halat oyunu, düğüm teknikleri
- Halat Denge /tırmanma oyunu
- Mandala ve Sanat etkinlikleri
- Macera Oyunları

Doğada ve ormanda hedefli yürüyüş

- Doğanın yakından görülerek, detaylı incelenerek, sürekli güç sarf edilerek, irade gösterilerek yapılan bir yürüyüş ve keşif aracıdır.
- Rehber(öğretmen), öğrencilere 'doğada neler oluyor dikkatli inceleyelim' der ve rotaya yönlendirir.
- Yürüyüş bittiğinde kapanış çemberi yapılarak gözlemler paylaşılır.

Ormanda Gözlem Metodu ve Değerlendirme

Ormanda veya doğada yürüyüşe çıkılır. Yürürken, gördükleri değişimler hakkında konuşurlar. İnsanlar veya hayvanlar tarafından yapılan şeyler (ormandaki izler, ezilmiş kozalaklar, yuvalar vs.) ve mevsimsel değişiklikler (yapraklar, hava sıcaklığı vs.) ormandaki değişimin en önemli kaynaklarıdır. Çocuklar ormanda fark ettikleri bazı şeyleri yanlarında getirdikleri araçlarla araştırır bazen de bulduklarını daha detaylı incelemek ve araştırmak için okula götürürler. Öğretmenler çocukları dinler ve buldukları şeye dair ilgilerini destekleyip, daha da teşvik eder. Yıl boyu her gün aynı yere giden çocuklar evrenle ilgili bilgi edinir, dünya ve tabiatın işleyişi ile ilgili gerçekleri anlamaya başlarlar. Öğretmenlerle birlikte, doğadaki her şeyin neden belli bir şekilde oluştuğunu ve böyle devam ettiğini anlamaya çalışırlar ve buna paralel olarak doğada kendi konumlarını fark etmeye başlarlar.

merak
dolabı: ağaç
kavuşu

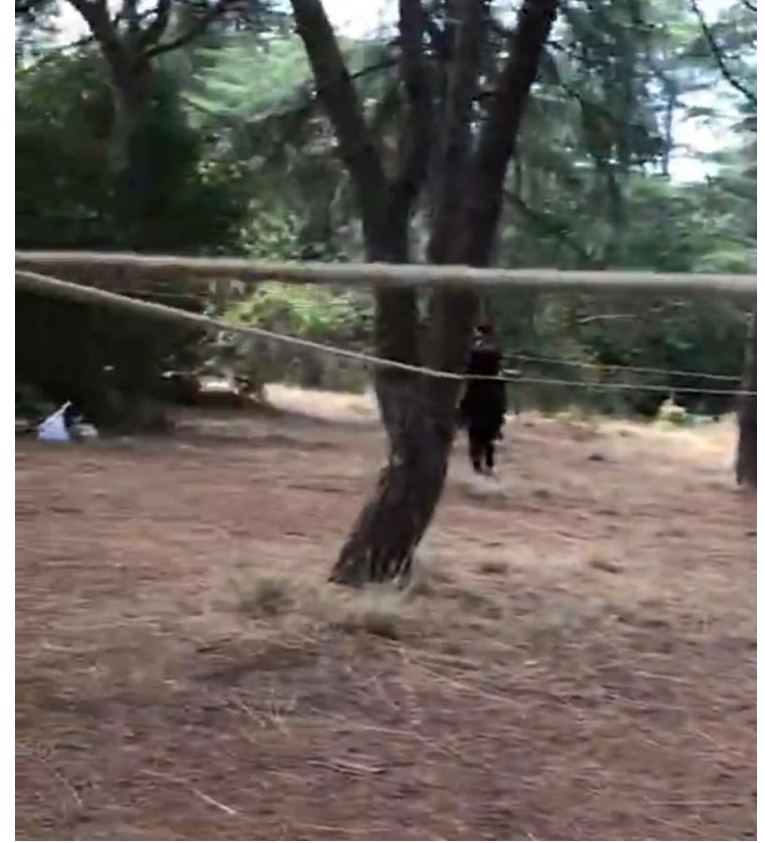
Çember Zamanı ,Kapanış çemberi

- Çember Zamanı: bugün ne yapmak istiyorum? Çeşitli görsel materyalle hazırlanan durumları oluşum merak sırasına göre birlikte karar vererek yapılan bir planlama çeklidir.
- Kapanış çemberi: bugün ne yaptım ve ne öğrendim? Gibi soruların yanıtladığı sohbet alandır.

Mobil halat oyunu, düğüm teknikleri

Ağaçlara bağlanmış halata gözü kapalı bir şekilde tutunarak bitiş çizgisine varabilmek şeklinde oynan oldukça basit ama güven duygusu gelişimine büyük katkı sağlayan bir oyundur. Genellikle veli katılımlı gezilerde tercih edilebiliyor.

Macera Oyunları

- Bu oyunlar çocukların duygularını uygun biçimde ifade etmeyi, davranışlarını kontrol edebilmeyi, bir şey yapmadan önce düşünmeyi, plan yapabilmeyi öğrenmelerine yardımcı olmak amacıyla oynanır.
- Örnek :
- Öğretmen (rehber) tarafından 4 ya da 5 er kişilik gruplar oluşturulur. Önceden hazırlanmış küçük ipuçları içeren her biri farklı materyalin istendiği oyun kartları öğrencilere dağıtılır. Sınırları belirlenmiş bir alanda öğrenciler araştırma yapmaya başlar. Kendi grupları için istenen materyali bulup getiren grup oyunu tamamlamış olurlar. Kullanılacak malzeme büyüteç ,ipucu kartları.

Halat Denge /tirmanma oyunu

DOĞAL MATERYALLE DENGE OYUNU

HALATLA TIRMANMA OYUNU

Orman ve Doğa Anaokulları Türleri

- Orman okulları
- Doğa Okulları
- Plaj okulları
- Yürüyüş okulları
- Çiftlik okulları